

A Fővárosi Ítéltábla a Budapesti 384. sz. Ügyvédi Iroda (fél címe, ügyintéző: dr. Simon Tamás ügyvéd) által képviselt I.rendű felperes neve (**I.rendű felperes címe**) I. rendű, II.rendű felperes neve (uo.) II. rendű, kiskorú III.rendű felperes neve (uo.) III. rendű és kiskorú IV.rendű felperes neve (uo.) IV. rendű felpereseknek - a dr. Méhes László ügyvéd (**fél címe**) által képviselt alperes neve (**alperes címe**) alperes ellen kártérítés iránt indított perében - amely perbe a Csuka és Társa Ügyvédi Iroda (fél címe) által képviselt alperesi beavatkozó neve (alperesi beavatkozó címe) az alperes pernyertessége érdekében beavatkozott - a Fővárosi Törvényszék 2019. április 4. napján kelt 6.P.24.183/2013/113. számú ítélete ellen a felperes részéről 114. sorszám alatt, az alperes részéről 115. sorszám alatt előterjesztett és Pf/4. sorszám alatt pontosított fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit részben, a következők szerint változtatja meg:

- a II. rendű felperest megillető kártérítés összegét 7.000.000 (Hétmillió) forintra, a III. rendű felperest megillető kártérítés összegét 15.000.000 (Tizenötmillió) forintra, a IV. rendű felperest megillető kártérítés összegét 2.000.000 (Kétmillió) forintra felemeli, a kamatfizetési kötelezettség változatlanul hagyása mellett;
- mellőzi azt a rendelkezést, amely az I-IV. rendű felpereseket perköltség megfizetésére kötelezi a beavatkozó részére.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy - 15 napon belül - fizessen meg együttesen az I-IV. rendű felpereseknek 200.000 (Kétszázezer) forint plusz áfa összegű fellebbezési eljárási költséget.

A le nem rótt 2.001.400 (Kétmillió-egyezer-négyszáz) forint fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az I-II. rendű felperesek házastársak, 2009-ben született gyermekük a IV. rendű felperes. Kisebbik gyermekük, a III. rendű felperes maradandó egészségkárosodással született meg 2011. november 28-án az alperesi kórházban. A III. rendű alperes mozgásfejlődése jelentősen elmarad a kortársaitól, önálló járásra képtelen, finommozgásai ügyetlenek, ülve is kibillen az egyensúlyából, önállóan sem enni, sem inni nem tud; sajátos jelnyelven kommunikál, amit csak családtagjai értenek meg. A

csecsemőkorában megkezdett és jelenleg is folytatódó fejlesztő terápia ellenére a III. rendű felperes állapotában nem várható számottevő javulás, várhatóan élethosszig tartóan ellátásra szorul. A III. rendű felperes értelmi képességei nem károsodtak, így életkora előrehaladtával egyre jobban felismeri a testi károsodásából eredő korlátokat.

A III. rendű felperes ellátását és gondozását a szülei végzik, ebbe napi rendszerességgel besegít az I. rendű felperes édesanyja, alkalmasszerűen segítséget nyújtanak más hozzátartozók és barátok is. A beteg gyermek gondozása túlnyomórészt az I. rendű felperesre hárul, aki emiatt nem tudott visszamenni korábbi munkahelyére dolgozni. Miután a III. rendű felperes 4 éves korában óvodába került, az I. rendű felperes ismét munkába állt, 2018. április 3-a óta folyamatosan hat órás munkát végez, jelenlegi jövedelme jelentősen alatta marad a III. rendű alperes megszületése előtti jövedelmének.

A III. rendű felperes maradandó károsodása a család többi tagjának nagy lelki megterhelést jelent. A család összes tevékenységét a III. rendű felperes ellátásához kell igazítani, a szülők szabadideje megszűnt, és fokozott erőfeszítéseket tesznek, hogy a IV. rendű felperessel is megfelelően tudjanak foglalkozni.

Az elsőfokú bíróság 6.P.24.183/2013/82. számú - a Fővárosi Ítélet tábla 7.Pf.20.177/2018/5. számú határozatával helybenhagyott - jogerős közbenső ítéletével megállapította az alperes kártérítő felelősségét az I-IV. rendű felpereseket a III. rendű felperes egészségkárosodása következtében ért károkért.

Az I-IV. rendű felperesek a közbenső ítélet jogerőre emelkedését követően összecszerűségében módosított keresetükben vagyoni és nem vagyoni káraik megtérítésére kérték kötelezni az alperest.

Az alperes ellenkérelme szerint a felperesek követelése túlzó mértékű. Álláspontja szerint az I. rendű felperes jövedelemkiesés címén érvényesített követelését a garantált bérminimum alapján kellene kiszámítani. Előadta: az egészséges újszülöttek ápolási-gondozási igénye megegyezett a III. rendű felperes szükségleteivel, így a születés időpontjától érvényesített követelést megalapozatlannak tartotta. Kétségbe vonta, hogy a III. rendű felperes egészségkárosodása miatt megnöttek a rezsikiadások, bizonyítottság hiányában e kárigény elutasítását kérte.

Az alperes pernyertességét támogató beavatkozó a kereset elutasítását kérte, a követelés összecszerűségére nézve nyilatkozatot nem tett.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű felperesnek 28.594.227 forintot ezen összeg részösszegei után járó törvényes mértékű késedelmi kamatával, továbbá 2019. április 1. napjától havi 108.420 forint járadékot, valamint 732.683 forint perköltséget. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a II. rendű felperesnek 5.000.000 forint, a III. rendű felperesnek 13.000.000 forint, a IV. rendű felperesnek 1.000.000 forint nem vagyoni kártérítést ezen összegek 2011. november 28. napjától járó törvényes mértékű késedelmi kamatával, valamint a II. rendű felperesnek 550.660 forint, a III. rendű felperesnek 718.185 forint, a IV. rendű felperesnek 64.770 forint perköltséget.

Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I-II. rendű felpereseknek egymás közt egyenlő arányban 24.993.527 forintot ezen összeg részösszegei után járó törvényes mértékű késedelmi kamatával, továbbá 2019. április 1. napjától havi 352.065 forint járadékot.

Ezt meghaladóan elutasította a keresetet. Az I. és a III. rendű felperest személyenként 20.000 forint, a II. rendű felperest 16.000 forint, míg a IV. rendű felperest 4.000 forint perköltség 15 napon belüli megfizetésére kötelezte a beavatkozó részére. Megállapította, hogy az 1.500.000 forint kereseti illetéket az állam viseli. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg 551.875 forint szakértői költséget

az állam javára, egyúttal megállapította, hogy a fennmaradó 82.464 forint szakértői költséget az állam viseli.

Döntésének jogi indokolása szerint a közbenső ítélet jogerőre emelkedésével eldőlt, hogy a kártérítési kereset jogalapja fennáll, így a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (régi Ptk.) 355. §-a alapján az I-IV. rendű felpereseket megillető kártérítés összegéről kellett határoznia.

A nem vagyoni sérelmek kompenzációjára alkalmas pénzösszeg meghatározásakor figyelembe vette, hogy már önmagában az traumát jelent a szülők számára, ha gyermekük egészségkárosodással születik meg. Az I-II. rendű felperesektől fokozatos erőfeszítést kíván, hogy ellássák a III. rendű felperest, akinek az egészségkárosodása miatt érzett szomorúság és aggodalom folyamatosan jelen van az életükben. A beteg gyermek gondozása mellett az I. rendű felperes nem tudott képzettségének megfelelő munkát vállalni, kényszerűen fel kellett hagynia a szakmai karrier építésével. A család mindennapjait a beteg gyermek szükségletei határozzák meg, így beszűkült az a lehetőségük, hogy olyan programokat szervezzenek, mint az egészséges gyermeket nevelő családok. Ebben a helyzetben a szülők között gyakrabban alakul ki konfliktus, a nehézségek lelki életükre és személyiségükre is hátrányosan hatottak. A szülőket ért hátrányok eltérő nagyságát értékelve az I. rendű felperes részére - a kért 9.000.000 forint helyett - 8.000.000 forint, a II. rendű felperes részére - a kért 7.000.000 forint helyett - 5.000.000 forint nem vagyoni kártérítést ítélt meg.

A III. rendű felperes tekintetében értékelte, hogy egész életét meghatározza, és lehetőségeit nagy mértékben beszűkíti mozgáskorlátozottsága, beszédképtelensége és az a körülmény, hogy élethossziglan mások segítségére szorul. Az őt ért nem vagyoni sérelem jelentős súlyára figyelemmel, részére - a kért 15.000.000 forint helyett - 13.000.000 forint nem vagyoni kártérítést ítélt meg.

A IV. rendű felperes tekintetében értékelte, hogy az ő élete is hátrányosan változott meg, szülei kevesebb időt, energiát és figyelmet tudnak rá fordítani, mintha egészséges lenne a testvére. Emellett azt is el kell szenvednie, hogy a társadalom nem mindig toleráns a sérült testvérrel. Részére - a kért 3.000.000 forint helyett - 1.000.000 forint nem vagyoni kártérítést állapított meg azzal, hogy a nem vagyoni kártérítés összegét valamennyi felperes tekintetében megnöveli a régi Ptk. 301. § (1) bekezdése alapján számítandó törvényes mértékű késedelmi kamat a III. rendű felperes megszületésének az időpontjától kezdődően.

Az I. rendű felperes jövedelemkiesésének a kiszámítása során abból indult ki: a becsatolt munkáltatói igazolás bizonyította, hogy a III. rendű felperes születését megelőzően milyen nagyságú jövedelemre tett szert az I. rendű felperes. Ezt a jövedelmet az I. rendű felperes akkor is elérhette volna, ha a III. rendű felperes egészségesen születik meg, és visszamegy a korábbi munkahelyére dolgozni, így nem a garantált bérminimum volt az irányadó a jövedelemvesztés számítása során. Az I. rendű felperes személyes előadása és a meghallgatott tanúk vallomása alapján arra a következtetésre jutott, hogy az I. rendű felperes a második gyermek 2,5 éves korában tervezte az ismételt munkába állást. Az I. rendű felperes - az alperes által számszakilag nem kifogásolt - számítását elfogadva 2014. május 28-tól 2019. március 31-ig 20.594.227 forintban összegezte a felhalmozódott jövedelemvesztést, amely összeget a középátlagos időponttól, azaz 2016. október 28. napjától terheli a törvényes mértékű késedelmi kamat. E kártétel körében az alperesnek 2019. április 1. napjától havi 108.420 forint járadékot kell fizetnie.

Maradandó egészségkárosodása miatt a III. rendű felperes jóval több gondozást és figyelmet igényel mint a vele egykorú egészséges gyermekek; a meghallgatott tanúk vallomása és az orvosszakértői vélemény alapján megalapozottnak találta, hogy ez a többlet ápolási és gondozási tevékenység napi hat órás időtartamot vesz igénybe. Ezek a többletfeladatok már a III. rendű felperes megszületésétől kezdődően jelentkeztek, így a kórházból történő hazabocsátásának napjától, azaz 2011. december 26. napjától 2018. március 31. napjáig - az I-II. rendű felperesek számításait követve - 13.003.199 forintban összegezte a lejárt járadékot, míg 2019. április 1-jétől kezdődően az ápolás és gondozás

többletköltsége címén havi 193.500 forint járadék megfizetésére kötelezte az alperest.

A háztartási munkákkal kapcsolatos többletköltség címén érvényesített követelés tekintetében megállapította, hogy a beteg gyermek megszületését követő években az I. rendű felperesnek a gyermek ápolása és gondozása mellett nem jutott ideje a háztartási teendők ellátására, abban azóta is édesanyja segítségére szorul. A beteg gyermekre külön kellett főzni, etetése több pizsokkal jár mint egy egészséges gyermeké, ezért többet kell utána takarítani azt is figyelembe véve, hogy otthonában általában négykézláb közlekedik. Evési nehézségei és mozgáskorlátozottsága miatt többet kell rá mosni mint egy egészséges gyermekre. Az I. rendű felperes személyes nyilatkozata szerint ezek a többlettevékenységek a gyermek 2 éves korától váltak szükségessé, így ettől az időponttól kezdődően - az I-II. rendű felperesek számításainak megfelelően - 2018. március 31-ig terjedően 4.443.075 forint lejárt járadékot állapított meg, amely összeg után 2015. szeptember 1. napjától kell az alperesnek késedelmi kamatot fizetnie, míg 2019. április 1. napjától havi 85.500 forint járadék illeti meg az I-II. rendű felpereseket.

A fejlesztő foglalkozások költségeinek a meghatározásakor rámutatott: a III. rendű felperes állapota indokoltta tette valamennyi fejlesztő terápia igénybevételét, köztük a korai fejlesztő központban igénybe vett terápiát, a Dévény tornát, a konduktor által vezetett fejlesztést, a logopédiai fejlesztést, az evésterápiát, továbbá minden más - utólag számlával nem igazolható - fejlesztést is. Ezen a címen 6.173.443 forint egyösszegű kártérítést állapított meg ezen összeg 2015. július 15. napjától járó törvényes mértékű késedelmi kamatával, míg 2019. április 1. napjától kezdődően az alperes havi 60.000 forint járadékot köteles megfizetni az I-II. rendű felperesek részére.

A III. rendű felperes betegsége miatt a rezsiköltségek is megnövekedtek, hiszen a többletmosás és a lakás többletfűtése megnövelte a közüzemi számlákat. Az I-II. rendű felperesek által felszámított költségeket azonban túlzónak találta, ezen a címen mérlegeléssel havi 5.000 forint járadékot állapított meg, így a lejárt járadék 380.000 forintot tesz ki, amelyhez 2015. december 8. napjától járul törvényes mértékű késedelmi kamat.

E kártételeken felül közlekedési többletköltség és a pelenka többletköltsége címén is kártérítés megfizetésére kötelezte az alperest, míg a szülés költsége címén előterjesztett igényt megalapozatlannak találta.

A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (régi Pp.) 81. § (2) bekezdésének az alkalmazásával az I-IV. rendű felperesek pernyertességével arányban kötelezte az alperest a felperesek perköltségeinek a megfizetésére.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az I-IV. rendű felperesek és az alperes egyaránt fellebbezést jelentett be.

Az I-IV. rendű felperesek az elsőfokú bíróság ítéletének a részbeni megváltoztatását és a nem vagyoni kártérítés, valamint a háztartási kisegítés többletköltsége címén megállapított lejárt járadék összegének a felemelését kérték.

Az I-II. rendű felperesek előadták, hogy az elsőfokú bíróság nem teljeskörűen értékelte az őket ért vagyoni hátrányokat, mivel nem vette figyelembe, hogy a III. rendű felperes emelgetése mindkettőjükénél gerincproblémákat okozott. A beteg gyermek növekvő súlya miatt ezt az I. rendű felperes egyre kevésbé tudja elvégezni, így a II. rendű felperes fokozódó gerincproblémái ellenére jelentősebb részt kénytelen vállalni a III. rendű felperes mozgatásából. Ennélfogva az egészséghez fűződő személyiségi joguk is sérelmet szenvedett; erre a nem vagyoni sérelemre figyelemmel a 2011. évi ár- és értékviszonyok megalapozzák kereseti kérelmük teljesítését, és az I. rendű felperest megillető kártérítés összegének 9.000.000 forintra, míg a II. rendű felperest megillető nem vagyoni kártérítés összegének 7.000.000 forintra történő felemelését.

Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság nem tulajdonított kellő jelentőséget a III. rendű felperest ért egészségkárosodás súlyosságának, és nem vette figyelembe, hogy arcizmai nem fejlődtek ki, ezért a

mai napig gondja van a rágással. Emiatt az arcát minden nap masszírozni kell, és étrendjét is úgy kell összeállítani, hogy maradandó károsodása ellenére el tudja fogyasztani. Az elsőfokú bíróság annak súlyosságát sem értékelte, hogy a III. rendű felperes tudatában van korlátainak, ami önmagában is pszichés megterhelést jelent számára. Ennélfogva a kereseti kérelemben megjelölt 15.000.000 forint az alkalmas összeg az őt ért nem vagyoni sérelmek pénzbeli kompenzálására.

Az elsőfokú bíróság a IV. rendű felperest ért nem vagyoni sérelmek súlyosságát sem kellően értékelte, a IV. rendű felperes már felismerte, hogy nem lehet olyan testvére akivel játszani tud. A III. rendű felperes egészségkárosodása testvére gyermekkorát, életvitelét és életminőségét is meghatározza, vagyis az őt ért nem vagyoni sérelem súlyosságával a kereseti kérelemben megjelölt 3.000.000 forint áll arányban.

Az I-II. rendű felperesek előadták, hogy az alperest nem mentesítheti a kártérítő felelősség alól az a körülmény, hogy a háztartási munkákat a III. rendű felperes megszületésétől kezdődően ingyenesen látta el a hozzátartozójuk. Az ápolási és gondozási tevékenység időigényessége alátámasztotta, hogy a háztartási munkákat a beteg gyermek első két életévében nem tudták ellátni, így az e címen megítélt 4.443.075 forint lejárt kártérítés összegének a felemelését kérték 5.664.210 forintra, ezen összeg 2015. július 15. napjától járó törvényes mértékű késedelmi kamatával.

Kérték a beavatkozó javára megítélt perköltségfizetési kötelezettségük mellőzését is, mivel nagyobb mértékben lettek pernyertesek, és a beavatkozó a követelések összecszerúságával kapcsolatban érdemi nyilatkozatot nem tett.

Az alperes - fellebbezésének tartalma szerint - elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének a részbeni megváltoztatását, és a kártérítés összegének a mérséklését kérte. Másodlagos kérelme az elsőfokú bíróság ítéletének a hatályon kívül helyezésére irányult.

Előadta, hogy az elsőfokú bíróság a káresemény idején érvényesülő ár- és értékviszonyokhoz képest eltúlzott összegben állapította meg a nem vagyoni kártérítés összegét, melynek a leszállítását kérte az I. rendű felperes tekintetében 3.000.000 forintra, a II. rendű felperes tekintetében 2.500.000 forintra, a III. rendű felperes tekintetében 4.000.000 forintra, a IV. rendű felperes tekintetében pedig 500.000 forintra.

A jövedelemkiesésre vonatkozóan fenntartotta, hogy a kártérítés összegének a megállapításakor a garantált bérminimumot kell figyelembe venni. Álláspontja szerint az I. rendű felperes a beteg gyermek 3 éves korától, azaz 2014. november 28. napjától állhatott volna ismét munkába, vagyis a garantált bérminimum alapján mindössze 4.179.000 forint illeti meg. Az I. rendű felperes jelenlegi keresete a garantált bérminimum összegét meghaladja, így 2018. június 7. napjától kezdődően nem tarthat igényt ezen a címen kártérítésre.

Azt is fenntartotta, hogy egy egészséges csecsemő egész napos ellátása és gondozása ugyanannyira időigényes mint a III. rendű felperesé volt. Erre figyelemmel az e jogcímen megállapított lejárt járadék összegének a mérséklését kérte 5.563.125 forintra azzal, hogy 2018. június 7-től 60.000 forint havi járadék illeti meg az I-II. rendű felpereseket.

Álláspontja szerint a háztartási többlettevékenység sem igényel napi két órás időráfordítást, hiszen az egészséges gyermek ruháit is mosni kéne és részére is kellene főzni. Azt is figyelembe kell venni, hogy a beteg gyermek ruhái együtt moshatóak a család többi tagjának a ruháival, így ez a tevékenység többlet időráfordítást nem igényel. Rámutatott: az óvodai ellátás során a III. rendű felperes étkezésben is részesül, az otthonától távol töltött időben a főzéssel, illetve takarítással nem merült fel többlet időráfordítás. Ennélfogva elsődlegesen e kárigény teljes elutasítását kérte. Másodlagos kérelme a lejárt kártérítés összegének 2.419.155 forintra történő csökkentésére, továbbá a havi járadék 40.000 forintra történő csökkentésére irányult.

Előadta, hogy a fejlesztő foglalkozások többletköltsége címén felmerülő kiadások tekintetében a szakértői vélemény kizárólag a Dévény terápia, a korai fejlesztés és a logopédiai fejlesztés költségeinek az indokoltságában foglalt állást. Az ezt meghaladóan felszámított költségek

indokoltsága nem bizonyított, ezért kérte az egyösszegű kártérítés csökkentését 5.104.643 forintra, míg a jövőre nézve az esedékes járadék csökkentését havi 56.000 forintra.

Álláspontja szerint az I-II. rendű felperesek semmilyen módon nem bizonyították, hogy megnövekedtek a rezsiköltségeik. Hangsúlyozta: mosni egészséges gyermekekre is kellene és a mosás együtt végezhető a család többi tagja utáni mosással, így ez a tevékenység nem gerjeszt többlet rezsiköltséget. A III. rendű felperes otthoni tornáztatása hetente átlagban egy órát vesz igénybe, ráadásul nem az egész évben kell fűteni, így az többletkiadásként az I-II. rendű felperesek rezsijében nem jelenik meg. Erre figyelemmel az e jogcímen előterjesztett kárigény elutasítását kérte.

Az I-IV. rendű felperesek fellebbezési ellenkérelmükben azt kérték, hogy a bíróság az alperes fellebbezésének ne adjon helyt. Előadták: bíróságok által a hasonló ügyekben megállapított nem vagyoni kártérítések összege azt tükrözi, hogy ilyen súlyosságú nem vagyoni sérelem esetén az általuk érvényesített kereset nem mutatkozik eltúlzottnak.

Az I. rendű felperes hangsúlyozta, hogy a beteg gyermek óvodai ellátása ellenére továbbra sem tudott rendszeres munkát vállalni, hiszen a III. rendű felperest ő hordta a fejlesztésekre. A fejlesztések száma 2017 szeptemberében csökkent olyan időtartamra, amely mellett már képessé vált hat órás munkaviszony ellátására, azt pedig igazolással bizonyította, hogy korábbi munkáltatója foglalkoztatta volna, amely igazolás alátámasztotta az abban a pozícióban elérhető munkabérét is.

Rámutattak: a meghallgatott tanúk vallomása és a szakértői vélemény alátámasztotta, hogy az ápolással és gondozással kapcsolatos többletmunka már a III. rendű felperes megszületésétől felmerült. A háztartási kisegítés többletköltsége címén megítélt kártérítés csökkentésére irányuló fellebbezéssel kapcsolatban kifejtették: a meghallgatott tanúk vallomása alátámasztotta, hogy a felperes egészségkárosodása jelentős mértékű többletmunkát idézett elő, az ezzel kapcsolatos napi két órás időráfordítást nem lehet túlzónak minősíteni. Hangsúlyozták, hogy a szakértői vélemény megfogalmazása szerint általánosságban indokolt, hogy a III. rendű felperes folyamatos fejlesztésben részesüljön. A szakértői vélemény - a leleti részre történő utalással - azt is megerősítette, hogy a folyamatos fejlesztésbe beletartozik a mozgásszervi, az érzékszervi és az értelmi fejlesztés is, így valamennyi fejlesztő terápia indokoltságát szakértői véleménnyel bizonyították. Kifejtették: magától értetődő, hogy csak olyan közüzemi számlát tudtak csatolni, amit a III. rendű felperes megszületése után vettek kézhez. Az elsőfokú bíróság jelentős csökkentéssel állapította meg ezen kártérítés összegét, ezért annak további csökkentése indokolatlan lenne.

A II-IV. rendű felperesek fellebbezése részben - a javukra megítélt nem vagyoni kártérítés összegét érintően - megalapozott, míg az I. rendű felperes és az alperes fellebbezése megalapozatlan [rég. Pp. 228. § (4) bekezdés].

Az elsőfokú bíróság hiánytalanul felderítette a releváns tényállást, arra alapított érdemi döntésével azonban a Fővárosi Ítéletábra nem minden tekintetben értett egyet, ezért azt - a következőkben kifejtésre kerülő indokok alapján - részben megváltoztatta.

Az alperes másodlagos fellebbezési kérelme az elsőfokú bíróság ítéletének a hatályon kívül helyezésére irányult, ezért a régi Pp. 253. § (1) bekezdése értelmében a Fővárosi Ítéletábrának először arról kellett döntenie, hogy ez a kérelem megalapozott-e. Az alperes nem jelölte meg, hogy másodlagos fellebbezési kérelmét mely eljárási szabályra alapítja, és nem fejtette ki a kérelmének az indokait sem. Az alperes a fellebbezésében nem indítványozott további - az elsőfokú bíróság által indokolatlanul mellőzött - bizonyítást, és mivel jelen perben bizonyítás hivatalból történő elrendelésére nincsen lehetőség, ezért a régi Pp. 252. § (3) bekezdése eleve nem volt alkalmazható. A Fővárosi Ítéletábra nem észlelt olyan, az érdemi döntésre kiható súlyos eljárási szabálysértést, amely az elsőfokú bíróság ítéletének a régi Pp. 252. § (2) bekezdésén alapuló hatályon kívül

helyezését tenné szükségessé, ezért az ügy érdemében hozta meg a döntését.

Az elsőfokú bíróság helyesen mutatott rá, hogy a kártérítési kereset jogalapjának a fennállását megállapító közbenső ítélet jogerőre emelkedését követően a kereset összecsúszását kellett vizsgálnia, és azt kellett megállapítania, hogy a régi Ptk. 355. §-a alapján milyen nagyságú kártérítés illeti meg az I-IV. rendű felpereseket.

A nem vagyoni kártérítés összegének a meghatározásakor ennek a jogintézménynek a céljából kell kiindulni; annak alkalmasnak kell lennie a károsultat ért nem vagyoni hátrányok teljes pénzbeli kompenzálására [rég. Ptk. 355. § (4) bekezdés]. Ennek a célnak a megvalósulásához értékelni kell az elszenvedett nem vagyoni hátrányok súlyosságát, és a kárpótlás összegét úgy kell meghatározni, hogy az tükrözze a káresemény idején érvényesülő ár- és értékviszonyokat, valamint nagyságrendjében arányosságot mutasson a hasonló ügyekben megítélt nem vagyoni kártérítések összegével.

Az alperesi fellebbezésben megjelölt nem vagyoni kártérítés összege valamennyi felperes tekintetében kirívóan alacsony a hasonló ügyekben megítélt kárpótlások összegéhez képest, így a fellebbezésnek való helyt adás kizárná, hogy a jogintézménynek - az előzőekben meghatározott - célja megvalósuljon. Erre figyelemmel a Fővárosi Ítéletábrla nem látott indokot az I-IV. rendű felpereseket megillető nem vagyoni kártérítés összegének a csökkentésére.

Az elsőfokú bíróság körültekintően értékelte mindazon nem vagyoni sérelemnek a súlyosságát, amelyet az I. rendű felperesnek kényszerűen el kellett szenvednie a III. rendű felperes maradandó egészségkárosodása miatt. A sérelmek között ugyan külön nem jelölte meg, hogy a beteg gyermek gondozásával együtt járó fizikai és pszichés megterhelések miatt az I. rendű felperesnél rendszeres hát- illetve derékfájdalom jelentkezik. Az I. rendű felperes részére megítélt nem vagyoni kártérítés azonban nagyságrendjénél fogva alkalmasnak mutatkozik e sérelem kompenzálására is, önmagában ez a fájdalom nem indokolja az összeg felemelését. Az I. rendű felperes valamennyi fizikai és pszichés károsodását figyelembe véve az őt megillető nem vagyoni kártérítés arányosságot mutat a hasonló helyzetben lévő szülők részére megítélt nem vagyoni kártérítések összegével, így annak további felemelését a Fővárosi Ítéletábrla nem látta indokoltnak.

A beteg gyermek emelgetése miatt a II. rendű felperesnél nemcsak tüneti szinten alakult ki hátfájdalom, hanem az diagnosztizált gerincbetegséget idézett elő. Az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe, hogy a II. rendű felperesnek a betegség kialakulása miatt sérült a (testi) egészséghez fűződő személyiségi joga.

Az I-II. rendű felperesek személyes előadása és a meghallgatott tanúk vallomása azt tükrözi, hogy a II. rendű felperes is nagy részt vállalt a beteg gyermek gondozásából; szállítja, tornáztatja, emelgeti a III. rendű felperest, próbál minél nagyobb terhet átvállalni az I. rendű felperestől. A gondozási teendők ellátása és a munkája mellett a II. rendű felperesnek sem marad szabadideje, ezért az éjszakai pihenéséből kell elvennie, hogy a gerincbetegség előrehaladását megakadályozó gyógytornát a kora hajnali órákban elvégezze. A családi élet hátrányos megváltozása, a beteg gyermek jövőjéért érzett aggodalom ugyanúgy megviseli a II. rendű felperest is, mint az I. rendű felperest. Minderre figyelemmel az elsőfokú bíróság aránytalan nagy különbséget tett az I-II. rendű felpereseket megillető kárpótlás összegében, melynek kiküszöbölése érdekében a Fővárosi Ítéletábrla a fellebbezésnek helyt adott, és a II. rendű felperest megillető nem vagyoni kártérítést - 5.000.000 forintról - 7.000.000 forintra felemelte.

A III. rendű felperest megillető kártérítés összegének a meghatározásakor az elsőfokú bíróság nem tulajdonított kellő jelentőséget az őt ért nem vagyoni sérelem súlyosságának. Maradandó

egészségkárosodása miatt ugyanis a III. rendű felperes soha nem lesz képes személyisége kibontakoztatására, élethossziglan mások támogatására, gondozására és ellátására szorul. Az egészségkárosodásából eredő korlátokat a III. rendű felperes maga is felismeri, ami ugyancsak élethosszig tartó lelki gyötrelmet okoz számára. A testi és lelki egészséghez fűződő személyiségi jogának kirívóan nagyfokú sérelmére figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla a III. rendű felperes fellebbezésének is helyt adott, és az őt megillető nem vagyoni kártérítés összegét - 13.000.000 forintról - 15.000.000 forintra felemelte.

Nagyságrendjében a IV. rendű felperest megillető kárpótlás összege is alatta marad a hasonló helyzetben lévő testvérek részére megítélt kárpótlások összegének, ezért nem alkalmas az őt ért nem vagyoni sérelem pénzbeli ellensúlyozására. E tekintetben súlyozottan kell értékelni, hogy a IV. rendű felperes egész gyermekkorát beárnyékolja testvérenek súlyos betegsége. Folyamatosan éreznie kell, hogy szüleinek nem jut annyi ideje rá, mint a testvére, a szülők elsősorban a testvére ellátására fókuszálnak, így gyakorta van mellőzöttségnek kitéve. Testvére betegsége miatt nem vehet részt olyan családi programokon, mint amilyenekben korábban része volt, és a testvérével való együttlét is erős korlátok közt mozog, közös játékokra nincs lehetőségük. Azzal is szembe kell néznie, hogy a III. rendű felperes betegsége miatt nem alakulhat ki közöttük olyan egymást kölcsönösen támogató testvéri kapcsolat, mint ami természetes az egészséges testvérek között. A IV. rendű felperest ért nem vagyoni hátrányok súlyosságára figyelemmel, az őt megillető kárpótlás összegét a Fővárosi Ítéltábla - 1.000.000 forintról - 2.000.000 forintra emelte fel.

Az alperes az elsőfokú bíróság által megítélt törvényes mértékű késedelmi kamattal megnövelve köteles megfizetni a II-IV. rendű felperesek részére a felemelt összegű nem vagyoni kártérítést [rég. Ptk. 301. § (1) bekezdés].

A vagyoni kártételek közül a jövedelempótló járadékot csupán az alperes fellebbezése érintette. Az alperes nem fejtette ki, hogy miért értékeli helytelennek azt, miszerint az elsőfokú bíróság elfogadta, hogy az I. rendű felperes a második gyermeke 2,5 éves korában ment volna vissza dolgozni. Az elsőfokú bíróság részletesen ismertette mérlegelésének a szempontjait, az megfelelt a régi Pp. 206. § (1) bekezdésében foglalt elveknek, ezért a Fővárosi Ítéltábla a felülmérlegelésre nem látott indokot.

Az alperes arra sem adott ésszerű magyarázatot, hogy az I. rendű felperes tényleges jövedelme helyett miért a garantált bérminimum alapulvételével kéri kiszámolni a jövedelemveszteség összegét. A régi Ptk. 357. § (1) bekezdése egyértelmű eligazítást ad a jövedelemveszteség számításának a módjára: azt a káresemény előtti rendszeres kereset átlaga alapján kell meghatározni. A garantált bérminimum alapulvételével számított kártérítés nem lenne elegendő az I. rendű felperes jövedelemkieséséből összeadódó elmaradt vagyoni előny maradéktalan kiküszöböléséhez, ezért nem indokolt az elsőfokú bíróság által e jogcímen megállapított járadék - sem annak lejárt összege, sem annak esedékes részlete - csökkentése.

A Fővárosi Ítéltábla egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy súlyos mozgásszervi megbetegedése miatt a III. rendű felperes gondozása már csecsemő korában is időigényesebb volt, mint egy egészséges csecsemőé. A III. rendű felperes ugyanis nem tudott szopni, megfelelő táplálása önmagában több időt vett igénybe, mint egy egészséges csecsemő táplálása, emellett fokozódó izomtónusa, és a görcsök kialakulása tovább nehezítette az ellátását, fejlesztése érdekében már csecsemőkorában megkezdődött a napi többszöri tornáztatása, illetve a rendszeres gyögmasszázsra is szüksége volt. Minderre figyelemmel az e jogcímen megítélt kártérítés összegének a csökkentésére sem volt indok, különösen azért nem, mert az alperes maga sem részletezte azokat a körülményeket, amelyek számszakilag is indokolnák az általa megjelölt összegű

csökkentést.

A háztartási kisegítés jogcímén megítélt járadék összegét mind az I-II. rendű felperesek fellebbezése, mind az alperes fellebbezése érintette. A régi Pp. 254. § (3) bekezdése értelmében e kártétel tekintetében a Fővárosi Ítéltábla visszautal az elsőfokú bíróság helytálló indoklására.

A felperesek fellebbezésükben megerősítették, hogy a III. rendű felperes csecsemőkorában azért szorultak kisegítésre a háztartási munkák ellátásában, mert a beteg gyermek gondozása mellett a háztartási munkákat nem tudták elvégezni. Ez a tényelőadás nem indokolja az e jogcímen megállapított járadék felemelését, hiszen az ápolással és gondozással együtt járó többlettevékenységet az ápolás és gondozás többletköltsége címén megítélt járadék ellentételezi. Az I. rendű felperes személyes előadásából az elsőfokú bíróság helyesen jutott arra a megállapításra, hogy a beteg gyermek kétéves koráig nem kellett több háztartási munkát elvégezni, mint egy egészséges gyermek ellátása esetén, így erre az időszakra nem illeti meg járadék az I-II. rendű felpereseket.

Az elsőfokú bíróság helyes mérlegeléssel jutott el a többlet háztartási munkák elvégzéséhez szükséges időráfordítás hosszának a megállapításához, amit az alperes nem tudott aggályossá tenni fellebbezésében. A többletmosás, a megfelelő ételek elkészítése, a III. rendű felperes környezetének fokozott tisztán tartása, a fokozott higiénés feltételek biztosítása megnövelik a háztartási munkák idejét. Erre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla a munkaráfordítás idejének a mérséklésére és ebből eredően a járadék csökkentésére nem látott indokot.

A Fővárosi Ítéltábla a fejlesztések költségei tekintetében sem osztotta az alperes álláspontját. Az I-II. rendű felperesek által megjelölt terápiák kivétel nélkül a III. rendű felperes fejlesztését szolgálták, azok igénybevétele még abban az esetben is indokolt, ha eredményességüket előre nem lehet megállapítani. Bármely terápiás módszernek a költsége, amely - bármely csekély mértékben, de - hozzájárulhat a III. rendű felperes állapotának a javításához, olyan többletkiadás, amit a károkozó köteles megtéríteni; erre figyelemmel az alperes részben sem mentesülhet a fejlesztő terápiák költsége alól.

Az alperes alaptalanul kérte a rezsitöbbletköltségek címén előterjesztett kárigény elutasítását. Magától értetődik, hogy a nagyrészt elektromos eszközökkel végzett háztartási munka többlete megnöveli az áramfogyasztást. A III. rendű felperes több időt tölt otthonában mint egy egészséges gyermek, így ő és a rá felügyelő felnőttek otthontartózkodása ugyancsak növeli a rezsiköltségeket. Ugyanebből az okból a fűtési költségek is magasabbak, mint egy egészséges gyermeket nevelő családban, különösen azért, mert a III. rendű felperes csecsemőkora óta ruhátlanul végzi a gyógytornát. E köztudomású tények alátámasztják, hogy a rezsi kiadásokkal az I-II. rendű felpereseknek többletköltsége merül fel. Ennek összegét az elsőfokú bíróság a régi Pp. 206. § (3) bekezdése értelmében saját belátása szerint határozta meg, és a keresetben megjelölt követelésnél jelentősen alacsonyabb összegben állapította meg; a felülmérlegelésre a Fővárosi Ítéltábla nem látott indokot.

Az elsőfokú bíróság ítéletének a részbeni megváltoztatása folytán megnövekedett az I-IV. rendű felperesek pernyertességének az értéke, de az őket megillető perköltség felemelését a Fővárosi Ítéltábla nem látta szükségesnek, mivel az arányban áll az alperes terhére megállapított marasztalási összeggel [rég Pp. 81. § (2) bekezdés].

A régi Pp. 83. § (1) bekezdése értelmében a túlnyomórészt pernyertes I-IV. rendű felperesek nem kötelesek az alperes pernyertességét támogató beavatkozó perköltségeinek a megtérítésére, ezért a Fővárosi Ítéltábla - az I-IV. rendű felperesek fellebbezésének helyt adva - mellőzte a felperesek

beavatkozó javára megállapított perköltség fizetési kötelezettségét.

Mindezekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla a régi Pp. 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét - a rendelkező részben foglaltak szerint - részben megváltoztatta.

A fellebbezés tekintetében az I-IV. rendű felperesek részben pernyertesek lettek, ezért az eredménytelenül fellebbező alperes a régi Pp. 81. § (1) bekezdése értelmében köteles megfizetni részükre - pernyertességükkel arányosan - a fellebbezési eljárási költségeiket. Ennek összegét a Fővárosi Ítéltábla a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3), (5) és (6) bekezdései alapján az ügyvédi tevékenység munka- és időigényességére figyelemmel mérlegeléssel állapította meg, amelyhez a 4/A. § (1) bekezdése értelmében hozzáadódik az áfa.

Az I-IV. rendű felperesek személyes költségmentessége és az alperes személyes illetékmentessége folytán a le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket az Itv. 56. § (1) bekezdése, valamint a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és a 14. §-a szerint az állam viseli.

Budapest, 2019. szeptember 4.

. Sággy Mária s.k.
a tanács elnöke

Dr. Csordás Csilla s.k.
előadó bíró

Dr. Kincses Attila s.k.
bíró